

Komparácia vývoja registrácie a vyhlásenia konkurzov podnikateľských subjektov v európskom priestore

doc. Ing. Beáta Šofranková, PhD.

Prešovská univerzita v Prešove

Katedra financií, účtovníctva a matematických metód

Konštantínova 16, 080 01 Prešov, Slovakia

beata.sofrankova@unipo.sk

Abstrakt

V podnikateľskej praxi neustále sa meniaceho trhového prostredia sa stretávame s niekoľkými základnými pojmami ako registrácia a vznik podnikateľských subjektov, bankrot, konkurz a zánik podnikateľského subjektu. Cieľom príspevku je zhodnotenie a vzájomné porovnanie vývoja počtu registrácií ako aj počtu vyhlásených konkurzov podnikateľských subjektov vybraných krajín európskeho priestoru. V príspevku boli použité sekundárne dáta pre dva sledované indikátory (počet registrácií a počet vyhlásených konkurzov) prostredníctvom Eurostatu za jednotlivé kvartály od roku 2015 po 3. kvartál 2023, ale aj ročné údaje vybraných krajín európskeho priestoru za roky 2021 a 2022. Na záver môžeme konštatovať, že Francúzsko dosiahlo najvyšší počet vyhlásených konkurzov v oboch analyzovaných rokoch 2021 (26 340) a 2022 (39 886) a na opačnej strane rebríčka figuruje Cyprus, ktorý v roku 2021 evidoval 59 vyhlásených konkurzov a v nasledujúcom roku už len 19. V roku 2021 evidujeme na Slovensku 1 154 vyhlásených konkurzov, ale v roku 2022 sa ich počet znížil na 853 a zaznamenali sme najvyšší pokles (- 26,08 %) v skupine 5 susediacich krajín. Monitorovanie registrácií a konkurzov podnikateľských subjektov na štvrťročnej báze je užitočné, pretože poskytuje aktuálnejšie a častejšie informácie o hospodárskom prostredí pre podniky než tradičná ročná podniková demografická štatistika. Spomínané údaje pomáhajú lepšie sledovať účinky pandémie COVID-19, ako aj vplyv ruskej invázie na Ukrajinu na európske podniky, ale tiež aj iné aktuálne zmeny podmienok podnikateľského prostredia ako napr. zmeny v cenách elektrickej energie, plynu, PHM, zmeny cien materiálov, inflácia, legislatívne zmeny a pod. Je to obzvlášť dôležité pre tvorcov politik, keď sú potrebné politické reakcie v dôsledku vývoja hospodárskeho cyklu všetkých krajín v súčasnom kontexte.

Kľúčové slová

podnikateľský subjekt, konkurz, registrácia, krajiny európskeho priestoru

Informácia

Príspevok je čiastkovým výstupom riešenia projektu VEGA 1/0741/20 - Aplikácia variantných metód pri odhaľovaní symptómov hroziaceho bankrotu slovenských podnikov s cieľom udržateľnosti ich rozvoja.

1. Úvod

Každý podnikateľský subjekt sa môže nachádzať v štyroch rôznych kvalitatívnych úrovniach finančnej situácie, ktoré sa líšia veľkosťou finančných problémov, ktoré ich zapríčiňujú. Ide o *finančné zdravie*, *finančnú tieseň*, *finančnú krízu* a *úpadok podniku* (Jenčová a kol. 2022).

Z ekonomických štatistík vyplýva, že až 65 % podnikateľov, ktorí sa dostali do úpadku, sa nachádzali v problémovej zóne už tri roky pred vstupom do konkurzu. Hoci to môže byť prekvapivé, mnohí podnikatelia takúto zlú finančnú či obchodnú situáciu ignorujú. Zásadné problémy vo svojich podnikoch pokladajú za prechodné a dlhodobo neprijímajú žiadne riešenia na ich odstránenie. Súčasná doba, ktorá je výrazne spätá s pandemiou COVID-19, vyžaduje efektívne riešenia na problémy podnikateľov. Jedným takým je aj zákon o riešení hroziaceho úpadku a jeho cieľom je poskytnúť dlžníkom dostatočný priestor na účinnú, efektívnu, rýchlu a transparentnú preventívnu reštrukturalizáciu v počiatočnom štádiu, kedy úpadok ešte len „hrozí“, a zabrániť tak úpadku dlžníka, čím by sa súčasne malo zabrániť strate pracovných miest a strate know-how. Zároveň by sa tak mala maximalizovať aj celková hodnota pre veriteľov v porovnaní s tým, čo by získali v prípadnom konkurze. A v neposlednom rade by navrhované opatrenia mali zabrániť aj zvyšovaniu nesplácaných úverov. Zákon upravuje aj tzv. nástroje včasného varovania, ktoré majú slúžiť k včasnému upozorneniu podnikateľa, že je nutné prijatie potrebných a vhodných opatrení smerujúcich k odvráteniu hroziaceho úpadku alebo úpadku (Ministerstvo spravodlivosti SR 2023).

2. Základné teoretické východiská

Nasledujúca časť príspevku je zameraná na vzájomné porovnanie pojmov ako registrácia a vznik podnikateľského subjektu a druhou dvojicou sú pojmy bankrot a vyhlásenie konkurzu, ktorú sú súčasťou štatistického spracovania uvedených pojmov v rozdielnych štatistických meraniach Eurostatu, či už z pohľadu časového (mesačné, štvrtročné či ročné obdobie) ako aj obsahového.

2.1 Vysvetlenie rozdielov medzi pojmi – registrácia, vznik, vyhlásenie konkurzu, bankrot

Registráciu podnikateľského subjektu nie je možné priamo porovnávať so vznikom podnikateľského subjektu. Registrácia podnikateľských subjektov je súčasťou administratívnych postupov, zatiaľ čo ročné údaje o vzniku podnikateľského subjektu sú založené na začatí podnikateľskej činnosti z hľadiska obratu, zamestnanosti alebo investícií. Registrácia právnej jednotky sa môže považovať za vyhlásenie o úmysle či zámere, ale nemusí nevyhnutne znamenať, že pokračuje obchodná činnosť v súlade s koncepciou ročnej demografie podniku. Ročná demografia podnikateľských subjektov môže mať prahovú hodnotu, pokiaľ ide o obrat, aby sa zahrnula do príslušnej štatistiky. Registrácie a vznik podnikateľského subjektu sa môžu zaznamenávať aj v rôznych referenčných obdobiach alebo rokoch. Vzhľadom na metodické rozdiely neexistuje priama porovnateľnosť s ročnou demografiou podnikov o vzniku podnikateľských subjektov (Eurostat 2023a).

Štvrtročné štatistiky o konkurzoch sa často líšia od ročnej demografickej štatistiky podnikov o zániku podnikateľských subjektov, pretože zahŕňajú zánik podnikateľských subjektov v dôsledku konkurzov ako aj iných dôvodov. Konkurzy, ktoré boli podané, nemusia nevyhnutne znamenať zatvorenie podnikateľského subjektu. Aj keď podnikateľský subjekt vyhlásil konkurz, neznamená to vždy, že ukončí všetku činnosť, keď

začne konkurzné konanie. Aby bolo možné zaznamenať zánik podnikateľského subjektu v ročnej demografii podniku, zvyčajne ide o zrušenie všetkých výrobných faktorov.

Existuje niekoľko metodických rozdielov medzi pojmami bankrot a zánik podnikateľských subjektov. Môžu existovať aj výrazné rozdiely medzi krajinami, pokiaľ ide o zákony o konkurze. V niektorých krajinách, keď podnikateľský subjekt vyhlási bankrot, znamená to, že musí okamžite ukončiť všetky činnosti, zatiaľ čo v iných krajinách môže pokračovať v obchodovaní pod určitou operačnou kontrolou. Niektoré podniky, ktoré vyhlásili konkurz, sa preto môžu nakoniec zotaviť, a preto by sa nepovažovali za zánik podnikateľského subjektu. Podiel konkurzných konaní, ktoré nakoniec skončia ako zánik podniku, sa preto v jednotlivých krajinách líši v závislosti od právnych predpisov o konkurze (Eurostat 2023a).

Na záver možno konštatovať, že rozsah a obsah ročnej demografickej štatistiky podnikov o zániku podnikateľských subjektov sa môže značne líšiť od štvrťročných údajov o konkurzoch, a preto sa úrovne týchto dvoch štatistík môžu značne líšiť. Vo všeobecnosti konkurzy predstavujú len zlomok všetkých zaniknutých podnikov a nemožno ich priamo porovnávať s ročnými demografickými údajmi o zániku podnikateľských subjektov.

2.2 Bankrot verzus konkurz

Konkurz (často nepresne označovaný aj ako bankrot) je upravený predovšetkým zákonom č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ide o osobitný druh civilného konania, ktorého účelom je vysporiadať právne vzťahy a záväzky smerom k čo najefektívnejšiemu usporiadaniu nárokov veriteľov voči dlžníkovi, ktorý sa nachádza v stave ekonomicky nepriaznivej situácie takej intenzity a rozsahu, ktorý zákon o konkurze a reštrukturalizácii označuje ako stav úpadku (teda situácie, keď dlžník nedokáže splácať svoje záväzky prevyšujúce jeho majetok). Konkurz prichádza do úvahy vtedy, ak z majetku dlžníka nemôžu byť uspokojené nároky všetkých veriteľov v plnom rozsahu. Je teda zrejmé, že jednotliví veritelia budú uspokojení pomerne podľa výšky, druhu a charakteru ich pohľadávok. Po ukončení konkurzu by teda dlžníkovi nemal zostať žiaden majetok (NPC 2023).

Základným predpokladom konkurzného konania je úpadok dlžníka. Dlžník je v úpadku, ak je platobne neschopný alebo predĺžený. Ak návrh na vyhlásenie konkurzu podá sám dlžník, predpokladá sa, že je v úpadku.

Platobná neschopnosť sa posudzuje odlišne u právnických a fyzických osôb (NPC 2023):

- **Právnická osoba** je platobne neschopná, ak nie je schopná plniť 30 dní po lehote splatnosti aspoň dva peňažné záväzky viac ako jednému veriteľovi. Za jednu pohľadávku pri posudzovaní platobnej schopnosti dlžníka sa považujú všetky pohľadávky, ktoré počas 90 dní pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu pôvodne patrili len jednému veriteľovi, čím sa predchádza situácii, kedy má jeden veriteľ voči dlžníkovi dve rôzne pohľadávky, napr. z dvoch rôznych faktúr, pričom jednu takúto svoju pohľadávku postúpi na tretiu osobu – nového veriteľa za účelom splnenia zákonnej podmienky existencie dvoch rôznych veriteľov. Ak by teda veriteľ jednu zo svojich pohľadávok postúpil (previedol) na tretiu osobu, možno návrh na vyhlásenie konkurzu podať až 91. deň odo dňa účinnosti postúpenia pohľadávky.
- **Fyzická osoba** je platobne neschopná, ak nie je schopná plniť 180 dní po lehote splatnosti aspoň jeden peňažný záväzok.

Preventívnu reštrukturalizáciu upravujú ustanovenia, ktoré vyplývajú zo zákona č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov a účinnosť nadobudli od 17. 7. 2022. Cieľom legislatívnej normy je, aby dlžník riešil zlú finančnú situáciu ešte v čase, kedy je možné predísť úpadku a následnému konkurzu, aby mohol pokračovať vo svojej činnosti, udržať pracovné miesta a zachovať svoje know-how. Malo by ísť o rýchle a efektívne ozdravenie podniku po dohode s veriteľmi a očakáva sa, že veritelia dlžníka budú uspokojení vo vyššej miere, ako by tomu bolo v prípade insolvenčného konania v konkurze alebo v reštrukturalizácii. Je otázne, koľko podnikateľov bude postupovať s „odbornou starostlivosťou“, bude priebežne sledovať finančnú situáciu, stav majetku a záväzkov a najmä dokáže odhadnúť, či sa v priebehu 12 mesiacov nestane platobne neschopným. Definícia „hroziaceho úpadku“ nezohľadňuje, že sme v „krízovom období“, keď množstvo podnikov rieši negatívne dopady na ich podnikanie spôsobené pandemickou situáciou, rastom cien energií, pohonných hmôt a materiálov. Zákon nerozlišuje medzi prvotnou a druhotnou platobnou neschopnosťou, na niektoré subjekty bude mať negatívny dopad aj vojenský konflikt na Ukrajine a s ním spojené ekonomické sankcie voči Rusku (Marková 2023).

3. Metodológia

Cieľom príspevku je zhodnotenie a vzájomné porovnanie vývoja počtu registrácií ako aj počtu vyhlásených konkurzov podnikateľských subjektov vybraných krajín európskeho priestoru.

Na splnenie stanoveného cieľa sme si stanovili dva parciálne ciele:

- analyzovať kvartálny vývoj počtu registrácií a počtu vyhlásených konkurzov za EÚ v časovom období od roku 2015 do 3. štvrťroku 2023,
- analyzovať vývoj počtu vyhlásených konkurzov pre vybrané krajiny európskeho priestoru za roky 2021 a 2022 pomocou medziročnej zmeny ako aj tempa prírastku.

Sekundárne dáta sme získali z verejne dostupnej databázy štatistických údajov štatistického úradu Európskych spoločenstiev (Eurostat 2023a). Zvolili sme si krajiny európskeho priestoru a konkrétne išlo 29 krajín (AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IS, IT, LT, LU, LV, MT, NL, NO, PL, PT, RO, SE, SI, SK). Dostupnosť dát bola v rámci časového obdobia 2015 až 3. štvrťrok 2023.

Použitie údaje sú založené na absolútnom počte registrácií a konkurzov, ktoré členské štáty EÚ zasielajú Eurostatu na dobrovoľnom základe do štvrtého štvrťroka 2020 a na povinnom základe od prvého štvrťroka 2021. Od februára 2023 existuje evidencia o ročných konkurzoch v absolútnych číslach za obdobie 2015 – 2022 na základe dostupných štvrtročných absolútnych údajov zaslaných Eurostatu. Údaje zasielané od prvého štvrťroka 2021 sú podľa nariadenia o európskej podnikovej štatistike (EBS) právne záväznou požiadavkou pre premenné: *registrácie podnikov* a *vyhlásenia konkurzov*. Dobrovoľná povaha zberu údajov do konca roka 2020 a obmedzená dĺžka súčasných časových radov neumožňujú uplatnenie sezónnej úpravy v plnom rozsahu a možno očakávať určitú ďalšiu úpravu, keď budú k dispozícii dlhšie časové rady. Akékoľvek závery o vývoji registrácie podnikov a vyhlásených konkurzov v členských štátoch EÚ a eurozóne je potrebné urobiť opatrne. Na základe žiadostí používateľov o získanie prístupu k ročným údajom o konkurzoch v absolútnych hodnotách boli tieto ročné údaje prvýkrát uverejnené vo februári 2023 (aktualizované v máji 2023). Ročné údaje sú vypočítané ako súčet štyroch štvrťrokov, ktoré krajiny zasielajú v súlade s požiadavkami nariadenia o európskej podnikovej štatistike. Podľa jednotlivých krajín sa zverejňuje len celkový počet konkurzov bez členenia NACE (Eurostat 2023b).

Tabuľka 1 Popis vstupných premenných

Názov premennej	Popis premennej
Registrácia nových podnikateľských subjektov	Počet zapísaných právnych jednotiek v registračnom registri kedykoľvek počas referenčného štvrťroka podľa príslušného správneho alebo právneho postupu. Registrácia je počiatočným ukazovateľom na meranie podnikateľských zámerov. V každej krajine sa administratívne pravidlá registrácie líšia, takže štvrťročné údaje sú prezentované ako indexový rad na zlepšenie porovnateľnosti.
Vyhlásenie konkurzov podnikateľských subjektov	Počet právnych jednotiek, ktoré začali konanie o vyhlásení konkurzu vydaním súdneho vyhlásenia kedykoľvek počas referenčného štvrťroka (toto vyhlásenie je často predbežné a nie vždy znamená ukončenie činnosti).

Zdroj: Eurostat (2023b)

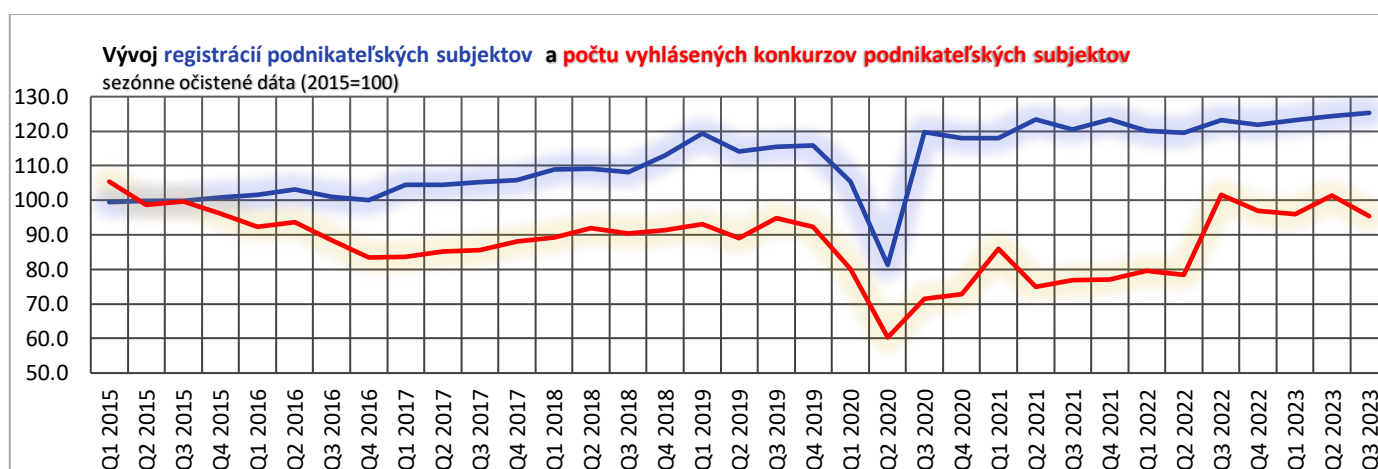
Sekundárne dáta pre indikátor *Vyhlásenie konkurzov podnikov* (absolútne hodnoty) podľa krajín európskeho priestoru boli za časové obdobie 2015 až 2022, ale pre nedostupnosť údajov 6 krajín hlavne zo začiatku časového obdobia, sme mohli použiť sekundárne dáta len roky 2021 a 2022, ale aj v týchto rokoch sme zaznamenali nedostupné údaje pre Grécko (2021 a 2022) a z tohto dôvodu sme túto krajinu vynechali.

4. Výsledky a diskusia

Na podklade dostupných sekundárnych údajov z databázy Eurostat (2023a, 2023b) sme spracovali analýzu kvartálneho vývoja registrácie podnikateľských subjektov ako aj analýzu kvartálneho vývoja vyhlásených konkurzov podnikateľských subjektov v dostupných krajinách EÚ za časové obdobie od roku 2015 po 3. kvartál 2023. Ďalej sme sa podrobnejšie venovali analýze porovnávania počtu vyhlásených konkurzov vo vybraných krajinách európskeho priestoru za roky 2021 a 2022.

4.1 Analýza porovnávania kvartálnej registrácie podnikateľských subjektov a vyhlásených konkurzov podnikateľských subjektov v krajinách európskeho priestoru

Táto časť príspevku je venovaná analýze vývoja kvartálneho počtu registrácií ako aj počtu vyhlásených konkurzov podnikateľských subjektov vybraných krajín EÚ od roku 2015 po 3. štvrťrok 2023 a je spracovaná v nasledujúcom grafickom zobrazení (Graf 1).

Graf 1 Kvartálne porovnanie vývoja registrácie a vyhlásených konkurzov krajín európskeho priestoru od 2015 po Q3/2023

Zdroj: Eurostat (2023b)

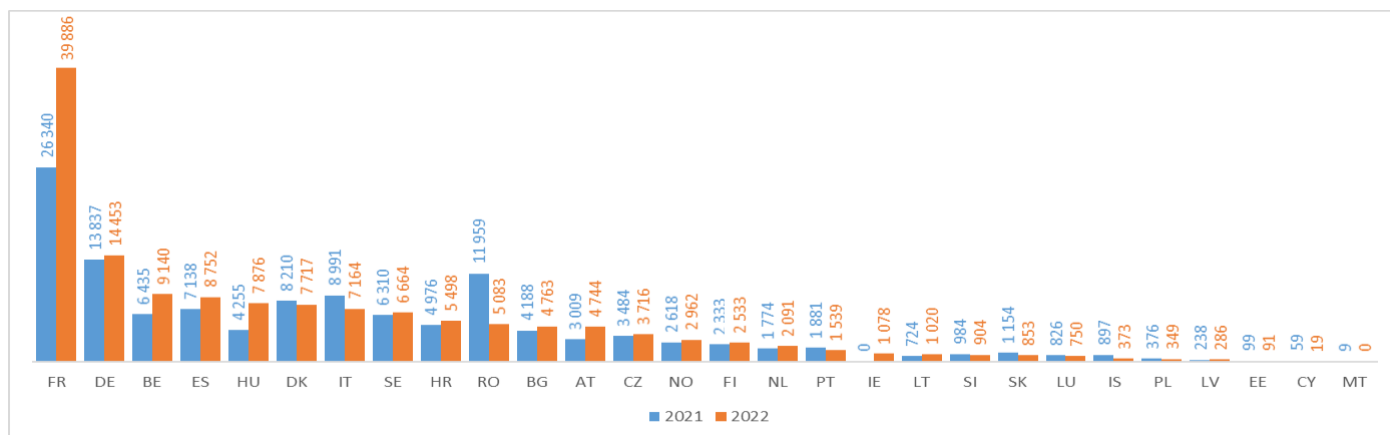
Vývoj kvartálnych registrácií podnikateľských subjektov v období od roku 2015 do 3. štvrťrok 2023 má mierne kolísavý trend s výrazným poklesom v 2. štvrťroku 2020 a zaujímavým sa javí aj postupný nárast sezónne upravených registrácií podnikateľských subjektov krajín EÚ od 4. kvartálu 2022 až po 3. kvartál 2023, pričom tento rastúci trend sme nezaznamenali v žiadnom období analyzovaného časového radu. V treťom štvrťroku 2023 sa sezónne upravené registrácie podnikateľských subjektov v EÚ zvýšili o 0,7 % v porovnaní s druhým štvrťrokom 2023 a boli na najvyšších úrovniach od roku 2015.

Kvartálny vývoj počtu vyhlásených konkurzov podnikateľských subjektov od roku 2015 má kolísavý vývoj a prvý výrazný pokles evidujeme vo 4. štvrťroku 2016 a ďalší výrazný pokles je v 2. štvrťroku 2020 rovnako ako to bolo aj vo vývoji počtu registrácií. Pri vzájomnom porovnávaní kvartálneho vývoja analyzovaných premenných je viditeľný rozdiel vo vývoji predovšetkým od 3. kvartálu 2020, kedy počet registrácií výrazne vzrástol, kým počet vyhlásených konkurzov rástol až po 1. kvartál 2021, potom poklesol a výrazný nárast je v 3. štvrťroku 2022. V treťom štvrťroku 2023 sa sezónne upravené vyhlásenia o konkurze v EÚ v porovnaní s druhým štvrťrokom 2023 znížili o 5,8 %, ale stále zostali nad úrovňou z obdobia pred pandemiou (štvrtý štvrťrok 2019).

4.2 Analýza porovnávania vyhlásenia konkurzov v krajinách európskeho priestoru za roky 2021 a 2022

Nasledujúca časť príspevku je venovaná analýze a vzájomnej komparácii počtu vyhlásených konkurzov vo vybraných krajinách európskeho priestoru, pričom sme porovnávali sekundárne dáta za dva roky (2021 a 2022) a to z pohľadu počtu vyhlásených konkurzov ako aj podľa výšky medziročnej zmeny a tempa prírastku.

Najvyšší počet vyhlásených konkurzov evidujeme pre Francúzsko v obidvoch analyzovaných rokoch a v roku 2022 sa počet zvýšil o 51,42 % a v absolútnom vyjadrení dosiahol výšku 39 886 vyhlásených konkurzov. Nasleduje Nemecko, kde bol vyšší počet konkurzov (14 453) zaznamenaných v roku 2022 a v medziročnom porovnaní to bol nárast o 4,45 %. V roku 2022 sa na 3. pozíciu umiestnilo Belgicko, ktoré v roku 2021 vyhlásilo 6 435 konkurzov, ale v roku 2022 sa ich počet zvýšil o 2 705, čo predstavuje zvýšenie o 42,03 %. Zaujímavý je vývoj počtu vyhlásených konkurzov pre Rumunsko, ktoré sa v roku 2021 umiestnilo na 3. mieste v rámci analyzovaných krajín s absolútnym počtom konkurzov na úrovni 11 959, ale v roku 2022 ich počet výrazne klesol a to až o 57,49 % na úroveň 5 083 vyhlásených konkurzov.

Graf 2 Prehľad počtu vyhlásených konkurzov vybraných krajín európskeho priestoru za roky 2021 a 2022
Zdroj: Eurostat (2023b)

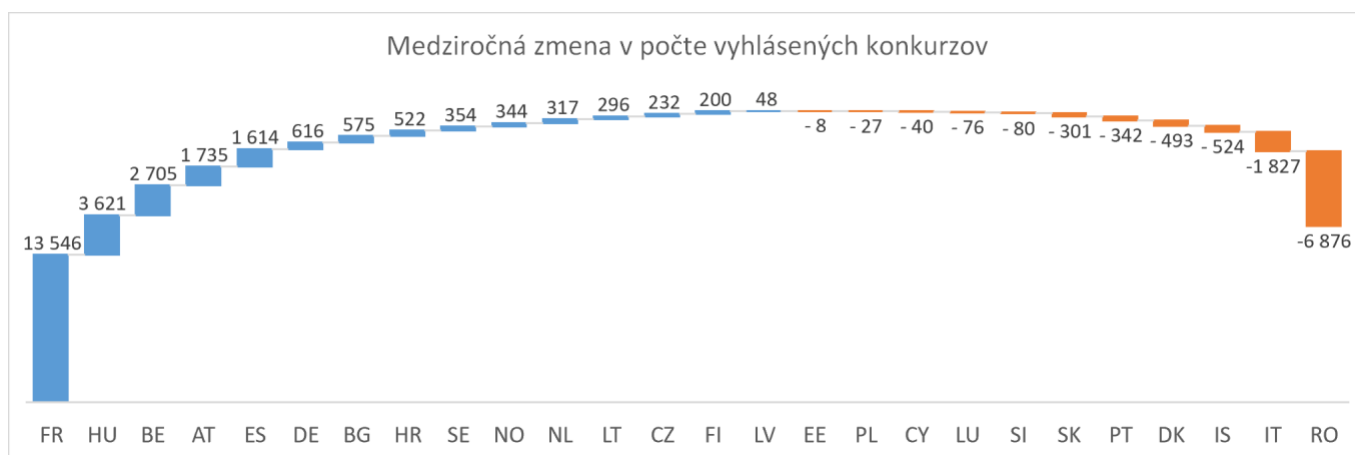
© Published by Journal of Global Science.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. The moral rights of the named author(s) have been asserted.

Najnižší počet vyhlásených konkurzov (menej ako 100) v obidvoch analyzovaných rokoch evidujeme pre Estónsko, ktoré v roku 2021 malo 99 vyhlásených konkurzov a v nasledujúcom sa ich počet znížil na úroveň 91. Celkovo najnižší počet vyhlásených bankrotov dosiahol Cyprus, keď v roku 2021 bolo vyhlásených len 59 konkurzov a ich počet sa v roku 2022 ešte znížil o 67,8 % a v absolútnej hodnote dosiahol len 19 vyhlásených konkurzov.

V rebríčku počtu vyhlásených konkurzov evidujeme 2 krajiny, ktoré mali v jednotlivých rokoch nedostupné alebo nulové hodnoty a ide o Írsko (nedostupný údaj zo rok 2021) a Maltu (evidovaná nulová hodnota v roku 2022).

V rámci ďalšej analýzy sme sa sústredili na porovnanie medziročnej zmeny ako aj tempa prírastku v počte vyhlásených konkurzov za roky 2022 a 2021 a spracovali sme ich v nasledujúcich grafických zobrazeniach. Do tejto analýzy sme nezaradili 2 krajiny (Malta a Írsko), lebo nemali dostupné dáta za niektorý analyzovaný rok.

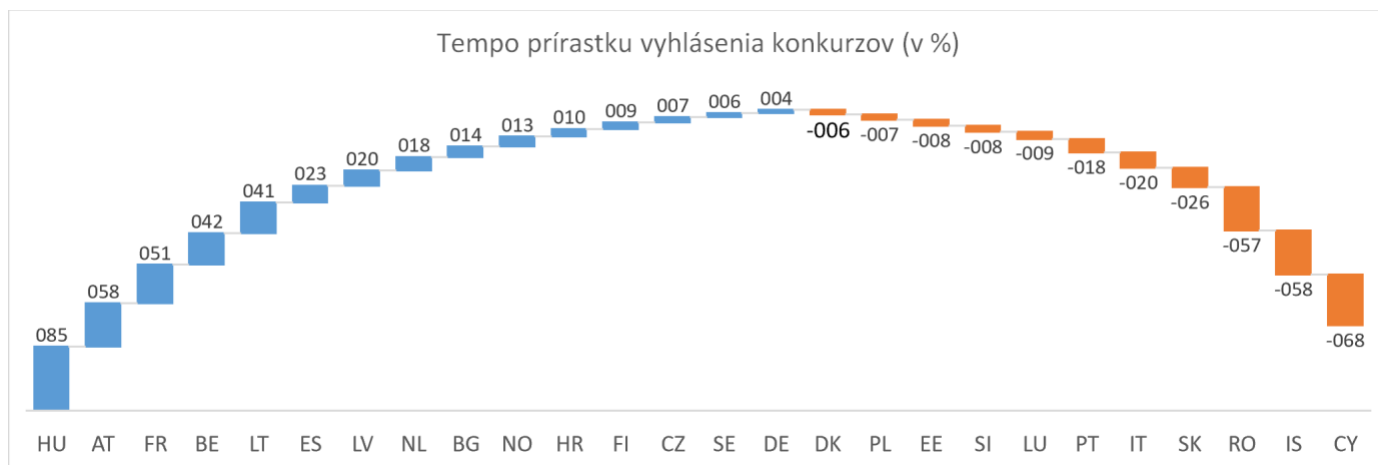

Graf 3 Porovnanie medziročnej zmeny v počte vyhlásených konkurzov krajín európskeho priestoru za roky 2021 a 2022
Zdroj: Eurostat (2023b)

Pri porovnaní medziročnej zmeny v počte vyhlásených konkurzov 26 analyzovaných krajín európskeho priestoru za roky 2022 a 2021 je zrejmé, že 15 európskych krajín dosiahol medziročný nárast v počte vyhlásených konkurzov v intervale od 13 546 (Francúzsko) až po 48 (Lotyšsko). V Maďarsku evidujeme zvýšenie o 3 621 vyhlásených konkurzov, nasleduje Belgicko s nárastom vo výške 2 705, Rakúsko (1 735) a Nemecko (1 614). Naopak pre 11 európskych krajín evidujeme medziročný pokles v intervale od 8 vyhlásených konkurzov (Estónsko) až po najvýraznejší pokles o 6 876 vyhlásených konkurzov, ktoré boli v Rumunsku.

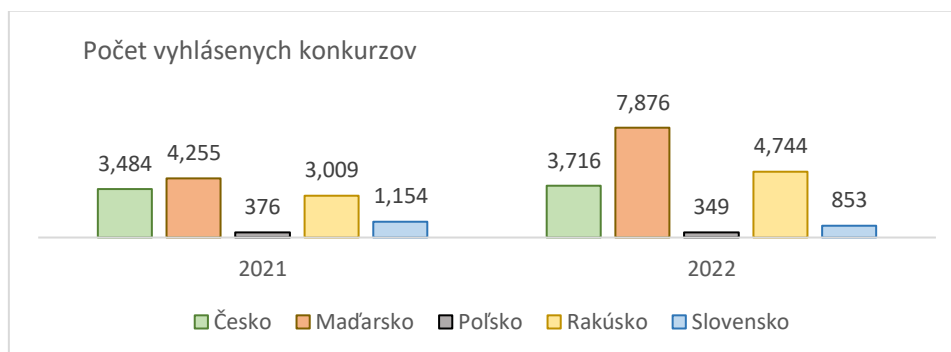
Pri pohľade na vzájomné porovnanie pomocou tempa prírastku vyhlásených konkurzov vybraných krajín európskeho priestoru za roky 2021 a 2022 môžeme konštatovať, že najvyššie kladné tempo prírastku (+ 85,10 %), teda významný nárast v počte vyhlásených konkurzov, dosiahol Maďarsko, viac ako + 50 % tempo prírastku sme zaznamenali pre Rakúsko (+ 57,66 %) a Francúzsko (+ 51,43 %) a tempo prírastku pod + 10 % mali 4 krajiny a medzi nimi sú Fínsko (+8,57 %), Česká republika (+ 6,66 %), Švédsko (+ 5,61 %) a Nemecko (+ 4,45 %). Najvyššie negatívne medziročné tempo prírastku, ktoré vyjadruje pokles počtu vyhlásených konkurzov, vo výške -67,8 % mal Cyprus aj napriek tomu, že došlo k poklesu v absolútnom

vyjadrení len o 40 vyhlásených konkurzov. Nasleduje Island, kde sme zaznamenali medziročný pokles o 58,42 % a Rumunsko, ktorého tempo prírastku dosiahlo výšku -57,5 %. Najnižšie negatívne tempo prírastku malo Dánsko, kde sa počet konkurzov znížil medziročne o 6 %, čo v absolútnom vyjadrení znamená o 493 konkurzov menej v roku 2022 oproti roku 2021.

Graf 4 Porovnanie tempa prírastku vyhlásených konkurzov krajín európskeho priestoru za roky 2021 a 2022
Zdroj: Eurostat (2023b)

Nasledujúca analýza je zameraná na vzájomnú komparáciu počtu vyhlásených konkurzov na Slovensku v porovnaní so susediacimi štátmi (Česko, Rakúsko, Maďarsko, Poľsko) za zvolené obdobie 2021 a 2022.

Graf 5 Porovnanie počtu vyhlásených konkurzov Slovenska a susediacich krajín európskeho priestoru za roky 2021 a 2022
Zdroj: Eurostat (2023b)

Pri analýze počtu vyhlásených konkurzov v rámci zvolenej skupiny štátov európskeho priestoru z predchádzajúceho grafu je zrejmé, že v Maďarsku evidujeme najvyšší počet vyhlásených konkurzov v oboch analyzovaných rokoch, pričom ich počet medziročne vzrástol o 85,10 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje nárast vo výške 3 621 vyhlásených konkurzov. V Poľsku evidujeme v oboch analyzovaných rokoch najnižší počet vyhlásených konkurzov, v roku 2021 ich bolo 376 a v nasledujúcom roku poklesli o 7,18 % a dosiahli výšku 349. V Rakúsku a v Českej republike evidujeme viac ako 3 000 vyhlásených konkurzov v oboch rokoch s výnimkou roku 2022, v ktorom sa počet vyhlásených konkurzov v Rakúsku zvýšil o 57,66 % a vyšplhal sa na hodnotu 4 744. V roku 2021 evidujeme na Slovensku 1 154 vyhlásených konkurzov, ale v roku 2022 sa ich počet znížil na 853 a zaznamenali sme najvyšší pokles (- 26,08 %) v tejto vybranej skupine krajín európskeho priestoru.

5. Záver

Zmyslom konkurzu je riešenie úpadku dlžníka prostredníctvom speňaženia majetku dlžníka a kolektívnym uspokojením jeho veriteľov. Dlžník je v úpadku, ak je platobne neschopný alebo predĺžený. Ak dlžník podá návrh na vyhlásenie konkurzu, rozumie sa tým, že je v úpadku. Konkurz je likvidačný a reštrukturalizácia je ozdravný proces dlžníka, ktorej cieľom je postupné uspokojenie veriteľov dlžníka spôsobom dohodnutým v reštrukturalizačnom pláne.

Cieľom príspevku bolo zhodnotenie a vzájomné porovnanie vývoja počtu registrácií ako aj počtu vyhlásených konkurzov podnikateľských subjektov vybraných krajín európskeho priestoru.

Výsledky našich analýz potvrdili, že vývoj registrácií ako aj vývoj počtu vyhlásených konkurzov z pohľadu kvartálneho vývoja od roku 2015 až po 3. kvartál 2023 mal kolísavý trend, ale zaznamenali sme výrazný pokles vo vývoji oboch indikátorov a to pre 2. kvartál 2020. Počet registrácií podnikateľských subjektov má od 4. kvartálu 2022 rastúci trend a naopak pre vyhlásenie konkurzov evidujeme v poslednom analyzovanom štvrtroku pokles.

Najvyšší počet vyhlásených konkurzov evidujeme pre Francúzsko v oboch analyzovaných rokoch a v roku 2022 sa počet zvýšil o 51,42 % (39 886 vyhlásených konkurzov). Nasleduje Nemecko, kde bol vyšší počet konkurzov (14 453) zaznamenaných v roku 2022 a na 3. pozícii sa umiestnilo Belgicko, ktoré v roku 2021 vyhlásilo 6 435 konkurzov, ale v roku 2022 sa ich počet zvýšil o 42,03 %. Najnižší počet vyhlásených bankrotov dosiahol Cyprus, keď v roku 2021 bolo vyhlásených len 59 konkurzov a ich počet sa v roku 2022 ešte znížil o 67,8 % a v absolútnej hodnote dosiahol výšku len 19 vyhlásených konkurzov.

Najvyššie kladné tempo prírastku (+ 85,10 %), teda významný nárast v počte vyhlásených konkurzov, dosiahlo Maďarsko a najvyššie medziročné tempo prírastku, ktoré vyjadrovalo pokles počtu vyhlásených konkurzov, vo výške -67,8 % mal Cyprus aj napriek tomu, že došlo k poklesu v absolútnom vyjadrení len o 40 vyhlásených konkurzov.

V roku 2021 evidujeme na Slovensku 1 154 vyhlásených konkurzov, ale v roku 2022 sa ich počet znížil na 853 a zaznamenali sme najvyšší pokles (- 26,08 %) v skupine susediacich krajín so Slovenskom. V spomínanej skupine susediacich štátov evidujeme najvyšší počet vyhlásených konkurzov v Maďarsku v oboch analyzovaných rokoch, pričom ich počet medziročne vzrástol o 85,10 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje nárast vo výške 3 621 vyhlásených konkurzov. V Poľsku evidujeme v oboch analyzovaných rokoch najnižší počet vyhlásených konkurzov, v roku 2021 ich bolo 376 a v nasledujúcom roku poklesli o 7,18 % a dosiahli úroveň 349.

Monitorovanie registrácií a konkurzov podnikateľských subjektov na štvrtročnej báze je užitočné, pretože poskytuje aktuálnejšie a častejšie informácie o hospodárskom prostredí pre podniky než tradičná ročná podniková demografická štatistika. Štvrtročné údaje veľmi pomáhajú lepšie sledovať účinky pandémie COVID-19 v rokoch 2020 a 2021 ako aj vplyv ruskej invázie na Ukrajinu na európske podniky, ale tiež aj iné aktuálne zmeny podmienok podnikateľského prostredia ako napr. zmeny v cenách elektrickej energie, plynu, PHM, inflácia, zmeny cien materiálov, legislatívne zmeny a pod. Je to obzvlášť dôležité pre tvorcov politik, keď sú potrebné politické reakcie v dôsledku vývoja hospodárskeho cyklu všetkých krajín v súčasnom kontexte.

Zoznam bibliografických odkazov

1. Eurostat, 2023a. Database. [online]. [cit. 2023-11-20]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
2. Eurostat, 2023b. "Quarterly registrations of new businesses and declarations of bankruptcies – statistics ". [online]. [cit. 2023-11-20]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Quarterly_registrations_of_new_businesses_and_declarations_of_bankruptcies_-_statistics&stable=0&redirect=no
3. Jenčová, S., Miškuřová, M. and Abu-Zaid, J. 2023. "Hodnotenie rizika úpadku." In: *Journal of Global Science*. 8(1): 1-7.
4. Marková, J. 2023. " V júli skončilo v konkurze 19 firiem." CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o. [online]. [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: <https://www.crif.sk/novinky-a-tlacove-spravy/tlacove-spravy/v-juli-skoncilo-v-konkurze-19-firiem/>
5. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 2023. "Nový právny rámec pre podnikateľov vo finančných ťažkostiach." [online]. [cit. 2023-11-20]. Dostupné z: <https://www.justice.gov.sk/sudy-a-rozhodnutia/aktuality/?eid=3480>
6. Národné podnikateľské centrum (NPC), 2023. "Konkurz podnikateľských subjektov." [online]. [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: <https://www.npc.sk/sk/podnikanie-v-koronakrize/konkurz-podnikatelskych-subjektov/>